

til burtur úr reinari refleksión. Umsóknir skulu skrivast, verkætlanir skulu figgjast og gerast til veruleika, og kollektiv samstørv skulu eydnast. Eisini hetta er partur av útbúgvingini, sum alla tíð skal finna javnvágina millum tað skapandi, ástøðiliga og verkliga virksemin. Í hesi skiftandi vigan koma spurningarnir: Hví skulu vit fáast við list? Hvat drivur listina fram? Hvussu ávirkar listin tann heimin, vit liva í? Eigur listin at flyta seg yvir um ávís mörk? Og hvussu skal listin bera seg at í mun til fyrbrigdi sum aktivisma, marknaðarkreftir, kapitalisma? Hetta eru spurningar, sum eru við til at menna kritisku grundanina um egið listaligt arbeiði.

### Einans listin

Autonomi er eitt týðningamikið hugtak, tá tað ræður um skapandi virksemin. Fullkomna frælsið frá stovnum, struktúrum og samfelagskipanum – undir hesum eisini útbúgvingarstovnum og undirvísingarskipanum – hevur týðning. Men autonomi er ikki eitt einfalt hugtak. Listin og tey, sum skapa hana, eru fræls og hava tó samband við samfelagið. Kanska er hetta sambandið um at spreingjast við mótsetningum, spenningum og konfliktrum, men umvegis hetta undarlíga, fleirdupulta samspælið við umhvørvið dugir listin at vaksa.

Tað kompleksa netið av ástøðum, ímyndanum og ymsum fatanum av veruleika og list kann tykjast sum ágangur á tað grundleggjandi skapandi arbeiðið. Men tað hevur eitt endamál. Heldur enn at ala listafólk, sum øll hugsa eins, er endamálið við útbúgvingini at skapa eitt avbjóðandi umhvørvi, har kritiska avgerðin um, hvørjir hugsanarhættir skulu hálsfevnast, brúkast ella vrakast, liggur hjá listafólkinum sjálvum. Heldur enn at ovur-intellektualisera listina og vanrøkta instinktið, er tað upp til listafólkini at finna sína egnu serligu rødd og framhaldandi undrast, spyrja, kritisera, grundgeva og skilja listalig val; bæði í egnum verkum og í verkum hjá øðrum. Hví, til dømis, brúkar listamaðurin Romeo Castellucci fleiri tons av beinmjøli í staðin fyri dansarar í uppseting sínari av ballettini *Le Sacre du Printemps* eftir Stravinsky? Hví skrivar Yahya Hassan sínar yrkingar við blokkbókstavum? Hvat gera sagnorðini í yrkingunum á Jóanesi Nielsen? Hvussu verður náttúran brúkt, skapað og umskapað í nýggjum norðurlenskum og føroyskum yrkingum? Hví hevur listafólkið Madame Nielsen brúkt ártíggjur uppá at týna sín borgarlíga samleika gjøgnum eina røð av skiftandi persónleikum og nøvnum? Svarini eru ongantíð tilvildarlig og einføld, men tey eru til staðar í tilætlaðum, árvaknum valum.

### Nú

Tað er har vit eru nú. Endamálið við útbúgvingini er tilvit og marg-



Gregor Schneider  
Hjálpað, Krefur 1988

**Gregor Schneider hevur síðan hann var átjan ára gamal arbeitt við at umskapa heimið hjá foreldrunum til eitt ófrættakent verk, sum hann kallar Totes Haus Ur. Heimið er blivið ein apokalyptisk marra við loynigongdum, ljóðbjálvaðum rúmunum, krúpirúmunum, hurðum, sum ikki kunnu latast upp, og veggjum við ongum vindeygum. Tryggleikin í heiminum er blivin til óhugna og ótryggleika. Heimurin hevur trokað seg inn í heimið.**

feldi og at skilja egna skapandi framleiðslu í størri samanhangi í listini og í heiminum. Í framtíðini er ætlanin, at útbúgvingin skal menna seg móti størri samstørvum við onnur granskningarøki á Fróðskaparsetrinum, og at útbúgvingin skal skapa gróðrabotn fyri listakjaki, gera listina

týðiligari í samfelagnum samstundis sum samfelagið verður speglað týðiligari í listini. Í hesi menning skal anarki ráða saman við vitan og fakligum førleikum, sum á tann hátt eisini skapa nýggjar móguleikar fyri útbúgvingina.

Útbúgvingin í listaligum ar-

beiði er týðningarmikil. Einans listin dugir frítt og spælandi at rannsaka fortíðina, samtíðina og framtíðina, einans listin dugir at avdúka sambandið millum einstakling og samfelag, at lata hurðar upp í tað óatkomiliga og skapa sambond millum torfør hugtøk, finna okkurt fast millum

### Útbúgvingin í listaligum arbeiði

Listaútbúgvingin er 2/3 verklig og 1/3 ástøðilig og er býtt sundur í tvær listaligar leiðir, ritlist og tónlist. Endamálið er, at studentarnir ogna sær verkligan førleika til sjálvstøðugt listaligt arbeiði og fáa ástøðiliga vitan til at hugsa greinandi um list og listalig avrik.

Bergur Djurhuus Hansen er dekanur og prorektari á Fróðskaparsetri Føroya, Lív Maria Róadóttir Jæger er útbúgvingarsamskipari og Inger Smærup Sørensen er virkandi útbúgvingarleiðari fyri Útbúgvingina í listaligum arbeiði.

flótandi heimsfatanir og etiskt ráðaløysi, einans listin dugir at fáa fram henda fepurkenda hitan í og millum menniskju. Og beint nú dugir listin at hjálpa okkum at skilja og orða, hví vit samstundis og í senn bæði uppliva eina virus innaní og eina alheimsfarsóttuttanfyri, hví hetta bæði upplivist óendaliga stórt og óendaliga smátt, heilt nær og sera langt burtur, og hví tað um somu tíð tykist vera bæði dómadagur og heilt vanligur týsdagur.



**Verkið eftir finska listafólkaparið Nabbteeri, *Thinking of Invertebrates*, frá 2017, er ein av rúgva av undarligum organismum, sum tykjast hava yvirtikið heimin. Heimurin verður alsamt meiri óstøðugur, ókendar organismur treingja inn í okkara tilveru. Vit eru til í heiminum saman við óteljandi fremmandum organismum, sum ikki bara ávirka okkum og ognartaka partar av okkara tilveru, men skapa hana. Tað er ikki ólíkt listaligari skapan og ikki ólíkt einari virus, sum skapar ein nýggjan veruleika.**